

SISTEMI UPRAVLJANJA U “HIP-PETROHEMIJA”, A.D. PANČEVO MANAGEMENT SYSTEMS IN HIP-PETROHEMIJA”, A.D. PANČEVO

Mitra Milićević¹⁾, Biljana Suslov²⁾, Svetlana Trivković³⁾, Dragana Videnović⁴⁾

Rezime: Posvećenost kvalitetu i očuvanju životne sredine, HIP-Petrohemija dokazuje sertifikovanim Integriranim modelom Sistema upravljanja kvalitetom i zaštite životne sredine, u skladu sa standardima ISO 9001:2000 i ISO 14001:2004 i obezbeđuje uspešnu reputaciju u odnosu na kvalitet i pouzdanost koju primenjuje. Prva sertifikacija Sistema kvaliteta u HIP-Petrohemiji je izvršena 1998.godine, prema standardu ISO 9002:1996, a zatim je izvršena resertifikacija 2001.godine, uvođenjem procesnog modela prema ISO 9001:2000. U maju 2005.godine HIP-Petrohemija je implementirala Sistem upravljanja zaštitom životne sredine i dobila sertifikat EMS-a, u skladu sa ISO 14001:2004. Tada je Sistem upravljanja integrisan u Sistem upravljanja kvalitetom i zaštitom životne sredine, a on se uspešno potvrđuje kroz redovne godišnje eksterne nadzore, od strane ocenjivačke kuće OQS/IQNet Austrija.

Gljučne reči: Kvalitet; Zaštita životne sredine; Poboljšanje; Propisi; Liderstvo

Abstract: HIP-Petrohemija proves its devotion to the quality and the environmental, by its certified integrated model of Quality Management System and Environmental Management System, in accordance with the standards ISO 9001 and ISO 14001, and it also provides a successful reputation towards the quality and the reliability which it applies. The first certification in HIP-Petrohemija was executed in 1998, towards ISO 9002:1996, and later on in 2001. the recertification was carried out, by bringing in the processing model towards ISO 9001:2000. In May 2005. HIP-Petrohemija implemented Enviromental Management System and acquired the certificate EMS in accordance with ISO 14001:2004. At that time the managing system was integrated into the QMS/EMS System, and it is being successfully confirmed through regular annual external supervisions, by the OQS/IQNet Austria.

Key words: Quality, Environmental, Improvement, Regulations, Leadership

1. UVOD

HIP-Petrohemija Pančevo je smeštena na površini od 255 hektara u industrijskoj zoni Pančevo, Elemira i Crepaje, a tokom tri decenije rada je izrasla u vodećeg proizvođača petrohemijskih proizvoda na ovim prostorima.

Sve fabrike u HIP-Petrohemiji su startovale 1982.god, proizvodni kapaciteti su maksimalno korišćeni do 1992.god, a proizvodilo se i preko milion tona petrohemijskih proizvoda godišnje. Jedini periodi zastoja proizvodnje u fabrikama su periodi sankcija UN prema SRJ i NATO bombardovanja. Od tada HIP-Petrohemija proizvodi smanjenim kapacitetom, a iz razloga uništenja tri proizvodne fabrike za vreme bombardovanja 1999. god.

Sada se godišnje prerađuje preko 450.000 tona sirovog benzina i proizvede oko 700.000 tona

petrohemijskih proizvoda najvišeg kvaliteta, sa oko 2400 zaposlenih, uz poštovanje svih normi pouzdanog i bezbednog rada. HIP-Petrohemija je jedini proizvođač polietilena i sintetičkog kaučuka u Srbiji, predstavlja značajnog snabdevača domaćeg i stranog tržišta, i jednog od najvećih izvoznika u Srbiji. Visoki kvalitet proizvoda, osvojena i pouzdana tehnologija, iskusan i obrazovan kadar - predstavljaju najznačajne vrednosti HIP-Petrohemije.

2. SISTEMI UPRAVLJANJA

Posvećenost kvalitetu i očuvanju životne sredine, HIP-Petrohemija dokazuje sertifikovanim Integriranim modelom Sistema upravljanja kvalitetom i zaštite životne sredine, u skladu sa standardima ISO 9001 i ISO 14001 i obezbeđuje

1) Mitra Milićević, dipl.ing.teh, „HIP-Petrohemija“, a.d. Pančevo
2) Biljana Suslov, dipl.el.ing, „HIP-Petrohemija“, a.d. Pančevo,
3) Svetlana Trivković, dipl.ing.teh, „HIP-Petrohemija“, a.d. Pančevo
4) Dragana Videnović, „HIP-Petrohemija“, a.d. Pančevo,
Pančevo, Spoljnostarčevačka 82, mail: kvalitet@hip-petrohemija.co.yu

uspešnu reputaciju u odnosu na kvalitet i pouzdanost koju primenjuje.

1998.godine je izvršena prva sertifikacija Sistema kvaliteta prema standardu ISO 9002:2004, a zatim je izvršena resertifikacija 2001, uvođenje procesnog modela prema ISO 9001:2000. U maju 2005.godine HIP-Petrohemija je implementirala Sistem upravljanja zaštitom životne sredine i dobila sertifikat EMS-a, u skladu sa ISO 14001:2004. Tada su Sistemi upravljanja integrisani u Sistem upravljanja kvalitetom i zaštitom životne sredine, a on se uspešno potvrđuje kroz redovne godišnje eksterne nadzore, od strane međunarodne ocenjivačke kuće OQS/IQNet Austrija.

3. STRATEGIJA

Starteško planiranje svake kompanije je proces kojim najviše rukovodstvo planira i projektuje željenu budućnost, kao i mehanizme kojima se do nje stiže. Inkorporiranje Sistema upravljanja kvalitetom u strateški menadžment daje dodatnu vrednost samom Sistemu. Kvalitet procesa i proizvoda treba da bude jedan od ključnih ciljeva svake kompanije koja želi da opstane u "ljutoj" tržišnoj utakmici. Takođe, poštovanje zaštite životne sredine, kao i buđenje ekološke svesti industrije, čiji uticaj na životnu sredinu jeste značajan, mora da postane ključan element strategije.

HIP-Petrohemija definiše svoju strategiju kroz misiju, viziju i strateške ciljeve, kako bi utvrdila i unapredila svoju posvećenost kvalitetu i zaštiti životne sredine. Strategija se analizira i preispituje periodično, a sada je aktuelna sledeća:

MISIJA: „HIP-Petrohemija“ „a.d.“ Pančevo, kao regionalni proizvođač baznih i polimernih petrohemijskih proizvoda, snabdeva tržište proizvodima vrhunskog kvaliteta, zadovoljava zahteve kupaca, interese svojih vlasnika i zaposlenih kao i društvene zajednice u celini, poboljšava svoj uticaj na životnu sredinu i tako obezbeđuje očekivanja svih zainteresovanih strana.

VIZIJA: „HIP-Petrohemija“ „a.d.“ Pančevo treba da postane i ostane kompanija od regionalnog značaja u oblasti proizvodnje baznih i polimernih petrohemijskih proizvoda, a da kao jedina na tržištu Srbije, ima vodeću ulogu pokretača daljeg razvoja naftno-petrohemijske industrije.

4. POLITIKA

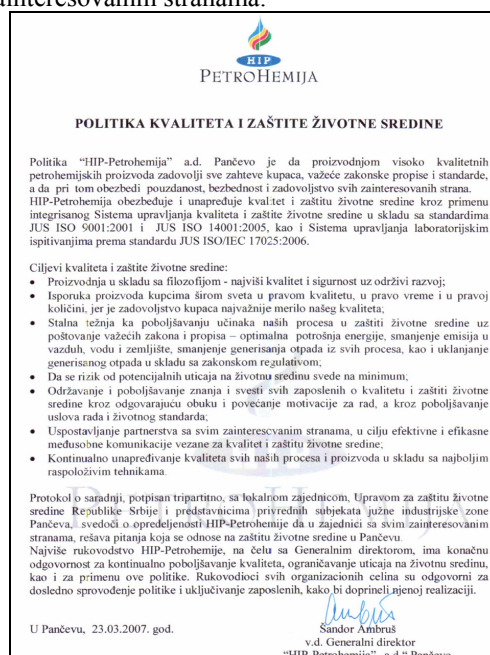
Standardi serije ISO zahtevaju da najviše rukovodstvo zvanično dokumentuje svoju politiku kvaliteta i zaštite životne sredine, i da obezbedi resurse i postupke za njeno sprovođenje. Politika kvaliteta i zaštite životne sredine treba da bude

dostupna svim zainteresovanim stranama, kao alat za poboljšavanje interne i eksterne komunikacije.

Politika kvaliteta i zaštite životne sredine HIP-Petrohemije pokazuje:

- usklađenost sa strategijom kompanije
- usklađenost sa osnovnim principima standarda
- obavezu najvišeg rukovodstva u sistemu upravljanja, i obezbeđivanje potrebnih resursa
- promociju posvećenosti kvalitetu i zaštiti životne sredine u celoj kompaniji
- dostupnost politike i ciljeva, kao i uključivanje svih zaposlenih u njihovo sprovođenje
- zadovoljenje specifičnih zahteva korisnika i svih zainteresovanih strana, kao i potrebnu komunikaciju
- posvećenost prevenciji zagađenja i održivom razvoju
- zadovoljenje svih zakonskih propisa i drugih specificiranih zahteva.

Najviše rukovodstvo HIP-Petrohemije je uspostavilo i redovno preispituje Politiku kvaliteta i zaštite životne sredine u skladu sa svojim dokumentima Sistema. Politika se istačinje u prostorijama kompanije, predmet je interne komunikacije, prikazuje se kroz web-site i razne biltene. Objavljuje se povremeno u sredstvima javnog informisanja i tako se čini dostupnom svim zainteresovanim stranama.

Slika 1 – HIP-Petrohemija, Politika kvaliteta i zaštite životne sredine

5. PLANIRANJE

Planiranje kvaliteta i zaštite životne sredine je sledeća aktivnost u okviru strateškog menadžmenta i prvi korak u ostvarivanju PDCA ciklusa i stalnog poboljšavanja.

Na osnovu misije, vizije i Politike kvaliteta i zaštite životne sredine, najviše rukovodstvo HIP-Petrohemije bar jednom godišnje preispituje učinak svojih procesa i utvrđuje Program realizacije QMS/EMS-a za naredni period. Definiše opšti Plan ciljeva kvaliteta i zaštite životne sredine HIP-Petrohemije.

Iz opštih ciljeva kvaliteta na nivou organizacije, vlasnici procesa utvrđuju svoje posebne ciljeve za proces i planove akcija za njihovo postizanje.

Proces definisanja ciljeva, tok njihove realizacije, kao i preispitivanje učinaka procesa, definisan je Procedurom realizacije ciljeva. Redosled prioriteta u sprovođenju aktivnosti realizacije Programa, određuje Generalni direktor HIP-Petrohemije.

Kroz Planove ciljeve procesa i Planove akcija, definisani su identifikacija i analiza, kao i monitoring i kontrola svih značajnih aspekata životne sredine, a prema važećoj zakonskoj regulativi u ovoj oblasti.

6. SPROVOĐENJE

Osnovna delatnost HIP-Petrohemije je proizvodnja petrohemijskih proizvoda, sirovina i hemikalija. Glavni proizvodi su dati na Tabeli 1.

Fabrika Etilen	- Etilen, - Propilen, - C4 Frakcija, - Pirolitički benzin, - Pirolitičko ulje,
Fabrika PEVG	Polietilen visoke gustine – HIPLEX ,
Fabrika PENG	Polietilen niske gustine – HIPTEN ,
Fabrika FSK	- Stirenbutadienski kaučuk , HIPREN - MTBE - 1,3 Butadien – Rafinat II
Fabrika Panonijaplast	– PE granulat ,
Fabrika Petroplast	PE cevi i fitinzi , – cevi – fitinzi

Tabela 1- Petrohemijski proizvodi

Aktivnosti u pojedinim procesima se sprovode i prate, a u skladu sa projektnom dokumentacijom, planovima rada, definisanim dokumentima sistema i svim drugim potrebnim resursima, a prema Procesnom modelu HIP-Petrohemije.

Određen je redosled i međusobno delovanje svih procesa u procesnom modelu. Na osnovu opštih ciljeva HIP-Petrohemije i značaja pojedinih procesa, određeni su ključni procesi u matrici prioriteta. Za ključne procese određeni su vlasnici procesa i definisane su Procesne liste. U Procesnim listama su dati osnovni podaci o procesu.

Ključni procesi u HIP-Petrohemiji su:

- Strateško planiranje
- Upravljanje troškovima
- Razvoj proizvoda
- Proizvodnja – kritičan proces
- Nabavka repromaterijala
- Prodaja
- Isporuka kupcu
- Istraživanje tržišta
- Operativno planiranje proizvodnje

7. PRAĆENJE I MERENJE

HIP-Petrohemija planira i realizuje procese merenja, monitoringa, i vrednovanja učinka QMS/EMS-a, a radi dokazivanja usaglašenosti procesa, proizvoda i učinka u zaštiti životne sredine, obezbeđenje zadovoljstva kupca, osiguranja usaglašenosti sistema i stalno poboljšavanje QMS/EMS-a.

Prati se i mere sledeći pokazatelji:

- realizacija ciljeva kvaliteta i zaštite životne sredine,
- učinak u zaštiti životne sredine,
- stepen zadovoljstva zaposlenih i krajnjih kupaca,
- komunikacija sa eksternim stranama u oblasti zaštite životne sredine,
- kvalitet proizvoda
- neusaglašen proizvod
- status internih provera
- status korektivnih i preventivnih mera
- učinak poboljšanja procesa.

HIP-Petrohemija je definisala i održava procedure za praćenje i merenje svih značajnih aspekata životne sredine i to:

- emisija u atmosferu
- ispuštanja u vodu
- generisanja opasnog otpada
- generisanja industrijskog neopasnog otpada
- potrošnje energenata.

Vlasnici procesa sa procesnim timovima preispituju ostvareni učinak procesa. Učinak QMS/EMS-a se predstavlja periodičnim Izveštajima o realizaciji ciljeva kvaliteta i zaštite životne sredine i Izveštajima o učinku HIP-Petrohemije. Oni se distribuiraju interno i eksterno, a u skladu sa definisanim dokumentima Sistema.

Izradom Izveštaja o učinku u zaštiti životne sredine, i čineći ga javnim dokumentom, HIP-Petrohemija dokazuje svoju posvećenost svetskim standardima, domaćim zakonskim zahtevima i propisima i eksterno komunicira sa svim zainteresovanim stranama. To je dokument pomoću koga HIP Petrohemija komunicira sa:

- Ministarstvom za nauku,
- Upravom za zaštitu životne sredine Republike Srbije,
- Republičkom inspekcijom za zaštitu životne sredine,
- Opštinom Pančevo i
- interno, sa svim zaposlenima u kompaniji.

Vrednovanje učinka na životnu sredinu u 2005. godini, prikazan je grafički na Slici 2.

Sve utvrđene neusaglašenosti u procesima se prikupljaju i evidentiraju, utvrđuje se i otklanja osnovni uzrok nastanka i analiziraju se mogućnosti sprečavanja ponavljanja. Pokreću se korektivne i preventivne mere o kojima se vode zapisi i prati njihova efektivnost. Cilj ovih aktivnosti je da se neusaglašenosti VIŠE NIKAD NE PONOVE.

8. POBOLJŠANJE

Proces planiranja i praćenja poboljšanja u HIP-Petrohemiji je definisan Procedurom poboljšanja procesa. Vlasnici procesa i timovi za poboljšanje prate efektivnost i efikasnost procesa i predlažu poboljšanja. Poboljšanja se odobravaju i primenjuju, prati njihova efektivnost i efikasnost. Standardizuju se njihova rešenja u procesnim listama.

Proces stalnog poboljšanja je opisan Procedurom realizacije ciljeva i Procedurom preispitivanja od strane rukovodstva.

Na osnovu Politike i ciljeva kvaliteta, svake godine se sistem bar jednom preispituje, a kao izlaz se definišu ciljevi kvaliteta i zaštite životne sredine za naredni period, za sve procese u HIP-Petrohemiji. Prati se realizacija ciljeva i preispituje

učinak procesa u kvalitetu i zaštiti životne sredine, analizira se uticaj svih procesa na životnu sredinu i prati se trend učinka QMS/EMS-a.

Planiraju se i sprovode tehničko-tehnološke mere, kao i sve druge akcije koje dovode do poboljšanja učinaka kvaliteta i zaštite životne sredine. Periodičnim preispitivanjem od strane rukovodstva – vrši se vrednovanje planiranih akcija i postignutih poboljšanja i dokazuje opredeljenost ka poštovanju ciljeva HIP-Petrohemije i obaveza zakonske regulative. Svim ovim aktivnostima se postiže stalno poboljšavanje – korak po korak.

9. UMEMO ZAKLJUČKA

Sertifikovani integrisani Sistem upravljanja kvalitetom i zaštitom životne sredine u HIP-Petrohemiji dokazuje uredenost i sistemski pristup u rukovođenju kompanijom, kao i težnju za postizanjem liderstva u ovoj branši, a u skladu sa osnovnim ciljevima i politikom:

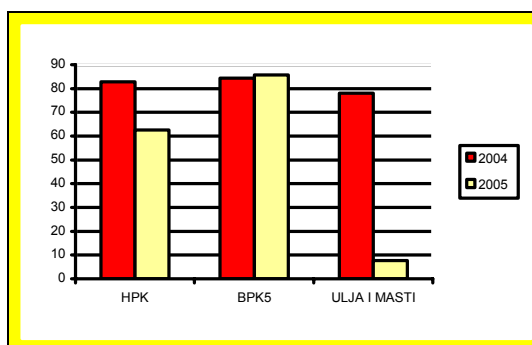
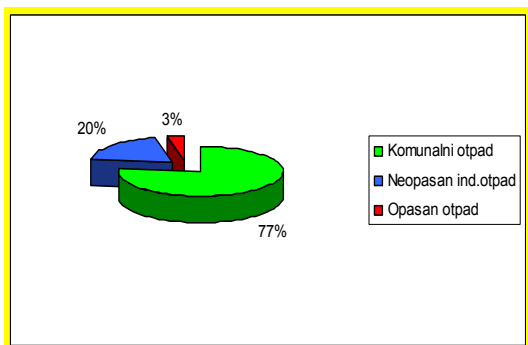
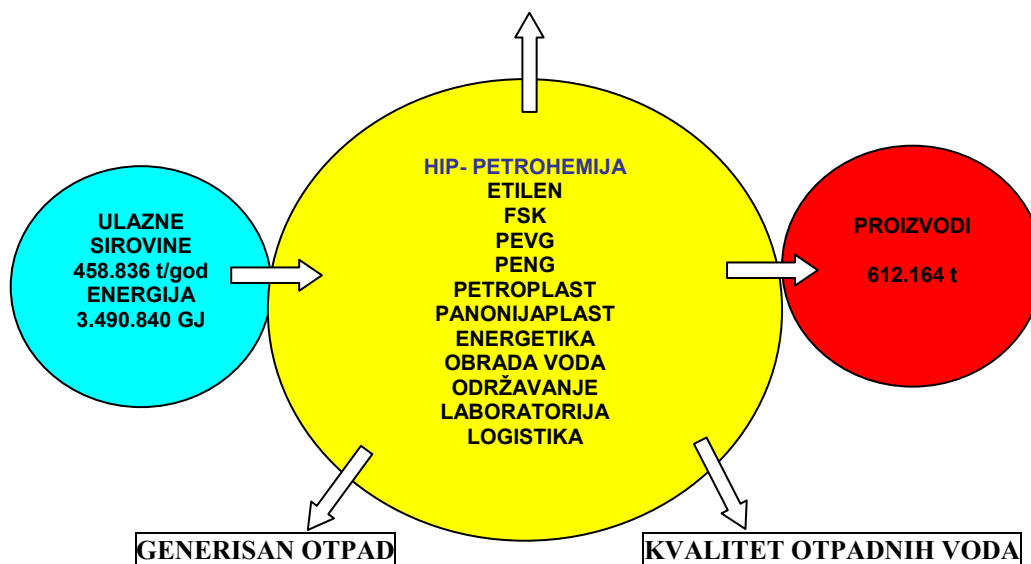
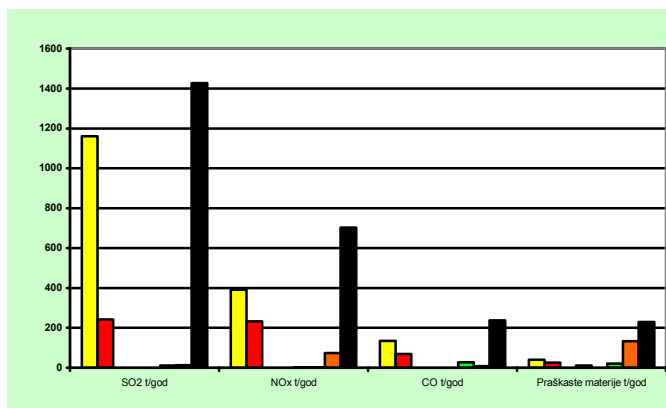
- visoko kvalitetni proizvodi
- pouzdanost i bezbednost uz očuvanje životne sredine
- tržišna orijentisanost uz zadovoljenje svih zahteva kupca
- pozicija lidera na tržištu
- stalni razvoj kompanije u skladu sa najboljim raspoloživim tehnikama.

KORAK PO KORAK NAPRED – SVE BLIŽE CILJU – PROIZVODITI DOBRO, KVALITETNO, PROFITABILNO, A ŽIVETI I RADITI U BEZBEDNOJ I ZDRAVOJ ŽIVOTNOJ SREDINI.

LITERATURA

- [1] JUS ISO 9001, SZS
- [2] JUS ISO 9004, SZS
- [3] JUS ISO 14001, SZS
- [4] JUS ISO 14004, SZS
- [5] Razvoj sistema upravljanja zaštitom životne sredine, dr Nikola M. Aćamović, Novi Sad, 2000.
- [6] Izveštaj o učinku u zaštiti životne sredine HIP-Petrohemija, 2005. godina

EMISIJE U VAZDUH

Slika 2 - Energetski i materijalni bilans za 2005. god